

VODIČ KROZ IZBORNE NEPRAVILNOSTI



...jer nam je stalo!



O LOKALNIM IZBORIMA 2016.

Koji izbori će se održati 2016. godine?

U nedjelju, 2. oktobra 2016. godine održaće se Lokalni izbori.

Ko se bira na Lokalnim izborima 2016.?

Na lokalnim izborima u Bosni i Hercegovini biraju se predstavnici građana na nivou lokalne samouprave. To su načelnici općina i gradonačelnici, vijećnici u općinskim vijećima u Federaciji BiH, odnosno odbornici u skupštinama opština u Republici Srpskoj, te zastupnici u Skupštini Brčko Distrikta BiH.

Učešće nacionalnih manjina na lokalnim izborima

Pripadnici nacionalnih manjina imaju Zakonom zagarantovano pravo na zastupljenost na lokalnom nivou srazmjerno procentu njihovog učešća u broju stanovnika prema posljednjem popisu stanovništva u BiH. Prilikom raspodjele mandata, prvo se dodjeljuju garantovani mandati pripadnicima nacionalnih manjina, nakon čega slijedi raspodjela redovnih mandata.

Ko organizuje izbore?

Sve izbore raspisuje i organizuje Centralna izborna komisija BiH. Druga tijela za provedbu izbora su općinske/gradske izborne komisije, Izborna komisija Brčko Distrikta BiH i birački odbori.

Ko finansira izbore?

Svi izbori se finansiraju iz budžeta različitih nivoa vlasti. Novac u budžetima je novac svih građana. To znači da Vi finansirate izbore!

Kako se glasa?

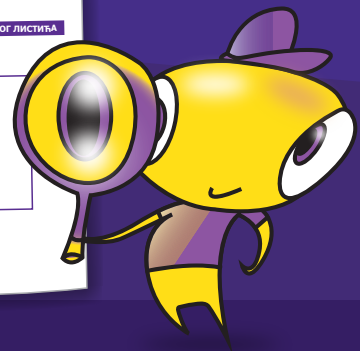
Na dan izbora svaki glasač će dobiti dva glasačka listića – jedan listić za načelnika/gradonačelnika i drugi za predstavnike u lokalnim skupštinama/vijećima. U Brčko Distriktu BiH glasači će dobiti jedan glasački listić.

Na prvom glasačkom listiću glasate za načelnika općine, odnosno gradonačelnika. Vaš glas se smatra važećim ukoliko Vaš glasački listić označite pored imena **SAMO JEDNOG** kandidata za načelnika/gradonačelnika, ispred jednog političkog subjekta.

**001 NAČELNIK/GRADONAČELNIK VELIKA KLADUŠA /
НАЧЕЛНИК/ГРАДОНАЧЕЛНИК ВЕЛИКА КЛАДУША**

ПРОЧИТАЈТЕ НАПУТАК/УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИ ГЛАСАЧКОГ ЛИСТИЋА / ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДНОЈ СТРАНИ ГЛАСАЧКОГ ЛИСТИЋА

1	<input checked="" type="checkbox"/>	KANDIDAT
2	<input type="checkbox"/>	KANDIDAT
3	<input type="checkbox"/>	KANDIDAT
4	<input type="checkbox"/>	KANDIDAT
5	<input type="checkbox"/>	KANDIDAT



Na drugom glasačkom listiću glasate za vijećnike u općinskom vijeću, odnosno odbornike u skupštini opštine/grada. Vaš glas se smatra važećim ukoliko glasački listić označite na jedan od sljedećih načina:

1. pored naziva **SAMO JEDNOG** političkog subjekta;

**133 OV/SO/GV/SG NOVI GRAD SARAJEVO /
OB/CO/GB/CG NOVI GRAD SARAJEVO**

PROČITAJTE NAPUTAK/UPUTSTVO NA PREDNJOJ STRANI GLASAČKOG LISTIĆA / ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ ГЛАСАЧКОГ ЛИСТИЋА

<input checked="" type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT
<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 5 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT
<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 5 <input type="checkbox"/> KANDIDAT

2. pored naziva **SAMO JEDNOG** političkog subjekta i pored imena **JEDNOG ILI VIŠE** kandidata u okviru liste kandidata **ISTOG** političkog subjekta;

**089 OV/SO/GV/SG DONJI VAKUF /
OB/CO/GB/CG DOŃI VAKUF**

PROČITAJTE NAPUTAK/UPUTSTVO NA PREDNJOJ STRANI GLASAČKOG LISTIĆA / ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ ГЛАСАЧКОГ ЛИСТИЋА

<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT
<input checked="" type="checkbox"/> STRANKA 1 <input checked="" type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input checked="" type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 5 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT
<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 5 <input type="checkbox"/> KANDIDAT

3. pored imena **JEDNOG ILI VIŠE** kandidata u okviru liste kandidata **ISTOG** političkog subjekta.

**126 OV/SO/GV/SG JABLANICA /
OB/CO/GB/CG JABLANICA**

PROČITAJTE NAPUTAK/UPUTSTVO NA PREDNJOJ STRANI GLASAČKOG LISTIĆA / ПРОЧИТАЈТЕ УПУТСТВО НА ПРЕДЊОЈ СТРАНИ ГЛАСАЧКОГ ЛИСТИЋА

<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT
<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input checked="" type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input checked="" type="checkbox"/> KANDIDAT 5 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT
<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT	<input type="checkbox"/> STRANKA 1 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 2 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 3 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 4 <input type="checkbox"/> KANDIDAT 5 <input type="checkbox"/> KANDIDAT

Prilikom glasanja za predstavnika nacionalnih manjina, označavate kvadratić samo u dijelu koji se odnosi na kandidate nacionalnih manjina. Ukoliko pored glasa datog predstavniku nacionalne manjine označite i druge političke subjekte, takav listić će biti nevažeći.

Ko može glasati na izborima?

Svi državljani BiH koji su navršili 18 godina ili će na dan održavanja izbora navršiti 18 godina.

Kako se registrovati za glasanje?

Nije potrebno registrovati se za glasanje. Ukoliko ste navršili 18 godina, ili ćete do dana izbora navršiti 18 godina, automatski ćete biti upisani u Centralni birački spisak, u svojoj općini prebivališta.

Šta mi je potrebno da bih glasao?

Važeća lična isprava sa fotografijom – lična karta, pasoš ili vozačka dozvola.



Gdje glasam?

Glasati možete u svojoj općini prebivališta, na biračkom mjestu na kojem ste upisani u izvod iz Centralnog biračkog spiska.

Kako mogu provjeriti na kojem biračkom mjestu glasam?

Podatke o Vašem biračkom mjestu možete provjeriti na internet stranici Centralne izborne komisije BiH – www.izbori.ba tako što ćete, u za to predviđen prostor na stranici, unijeti 13 cifara Vašeg jedinstvenog matičnog broja (JMBG).

IZBORNE NEPRAVILNOSTI

Šta su izborne nepravilnosti?

Izborne nepravilnosti predstavljaju ozbiljne povrede biračkih prava građana, i kao takve su obuhvaćene Krivičnim zakonom BiH i drugim zakonima i propisima. Inicijativu za pokretanje postupka može podnijeti svako pravno i fizičko lice čije je pravo, ustanovljeno Izbornim zakonom BiH, povrijeđeno.

Izborne nepravilnosti je najlakše razložiti na one koje se dešavaju prije izbornog dana i tokom izborne kampanje kao što su:

- povreda prava kandidovanja na izborima;
- trgovina mjestima u biračkim odborima između političkih subjekata;
- zloupotreba javnih resursa u svrhe izborne kampanje;

...zatim, one koje su prisutne na sam izborni dan, kao što su:

- podmićivanje pri izborima ili glasanju, npr. kupovina glasova;
- uskraćivanje biračkog prava;
- prevara pri glasanju;
- povreda slobode opredjeljenja birača;
- povreda tajnosti glasanja;
- sprečavanje održavanja izbora i glasanja;
- izborna prevara, npr. dopisivanje glasova;

...i one vezane za period poslije održavanja izbora, kakve su na primjer:


- uništenje izbornih isprava.



Najčešće izborne nepravilnosti

Tip nepravilnosti

Zakonski okvir

<p>01</p> <p>Trgovina mjestima u biračkim odborima između političkih subjekata</p>	<p>Protuzakonito posredovanje – član 219. Krivičnog zakona BiH (novčana kazna ili kazna zatvora do 3 godine)</p>	
<p>02</p> <p>Zloupotreba javnih resursa u političke svrhe</p>	<p>Zloupotreba položaja ili ovlaštenja – član 220. Krivičnog zakona BiH (novčana kazna ili kazna zatvora do 10 godina)</p>	
<p>03</p> <p>Uticaj na volju birača</p>	<p>Povreda slobode opredjeljenja birača – član 151. Krivičnog zakona BiH (novčana kazna ili kazna zatvora do 5 godina)</p>	
<p>04</p> <p>Glasanje umjesto drugoga/ porodično glasanje</p>	<p>Prevara pri glasanju – član 152. Krivičnog zakona BiH (novčana kazna ili kazna zatvora do 3 godine)</p>	
<p>05</p> <p>Dopisivanje glasova/krivotvorenje rezultata izbora.</p>	<p>Izborna prevara – član 154. Krivičnog zakona BiH (kazna zatvora do 5 godina)</p>	

Kako mogu prijaviti kršenje izbornih pravila?

Kršenja izbornih pravila prijavljuju se lokalnim izbornim komisijama (općinske, gradske, izborna komisija Brčko Distrikta BiH) kao i Centralnoj izbornoj komisiji BiH. Svaki birač i politički subjekt čije je pravo povrijeđeno može izbornoj komisiji uložiti prigovor najkasnije u roku od 48 sati, odnosno u roku od 24 sata od učinjene povrede u izbornom periodu. Prigovor se podnosi na obrascu koji je propisao CIK BiH – dva primjerka ovog obrasca nalaze se u prilogu ovog Vodiča. CIK BiH ima prvostepenu nadležnost prilikom odlučivanja po prigovorima, dok je Apelacioni odjel Suda BiH nadležan da rješava po žalbama na odluke CIK-a.

Dodatno, svaki akreditovani posmatrač može ulagati obrazložene primjedbe na rad biračkog odbora, a na osnovu čega politički subjekt može uložiti prigovor nadležnoj izbornoj komisiji. Takođe, posmatrač ima pravo zahtijevati prepis zapisnika organa čiji je rad posmatrao.

Kako se podnosi krivična prijava u vezi sa kršenjem izbornih pravila?

Svaki građanin je dužan prijaviti postojanje krivičnog djela nadležnim institucijama. Nadležne institucije su ministarstva unutrašnjih poslova, agencije za provođenje zakona, tužilaštva, te izborna administracija BiH koja je po službenoj dužnosti obavezna prijavljivati postojanje krivičnih djela nadležnim organima.

U kojim se slučajevima poništavaju i ponavljaju izbori?

Centralna izborna komisija BiH će poništiti izbore u izbornoj jedinici ili na nekom biračkom mjestu ako ustanovi da je za vrijeme glasanja ili brojanja glasova došlo do nepravilnosti koje mogu uticati na rezultate izbora, te naložiti njihovo ponavljanje.

Ko može tražiti ponovno brojanje glasačkih listića?

Lokalna izborna komisija; politički subjekt; akreditovani posmatrač na biračkom mjestu na kojem je bio posmatrač; grupa od 50 ili više birača, koji su glasali na istom biračkom mjestu. Centralna izborna komisija BiH može po službenoj dužnosti narediti ponovno brojanje glasačkih listića. CIK BiH naređuje ponovno brojanje glasačkih listića ako utvrdi da je učinjena povreda Izbornog zakona i da ta povreda utiče na dodjelu mandata.

Takođe, građani koji uoče nepravilnosti u izbornom procesu mogu ih prijaviti

Koaliciji 'Pod lupom'

na besplatni broj telefona **080 05 05 05**

ili putem internet stranice Koalicije **www.podlupom.org**

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Koalicije "Pod lupom" i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije.



Prijavi se i budi građanski, nestranački posmatrač Koalicije "Pod lupom" na Lokalnim izborima 2016!

Popuni online obrazac za prijavu na
www.podlupom.org/posmatraci
i mi ćemo te kontaktirati u bliskoj budućnosti!

Želiš se dodatno informisati?

Posjeti našu web stranicu

www.podlupom.org

...ili lajkaj našu Facebook stranicu

[www.facebook.com/Koalicija Pod lupom](http://www.facebook.com/KoalicijaPodlupom)

...ili nas prati putem Twitter naloga

www.twitter.com/pod_lupom

...ili nas direktno kontaktiraj na

jedan od 7 regionalnih ureda
(adrese i brojevi telefona dostupni su na web stranici Koalicije "Pod lupom")

...ili telefonom na

+387 33 268 160